

**§ 259****Yttrande över återremitterad motion 2024:37 av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L) om tillgängliggörande av naloxon i kollektivtrafiken**

HSN 2024-0720

**Sammanfattning**

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden åter ska yttra sig över motion 2024:37 av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L) om tillgängliggörande av naloxon i kollektivtrafiken. I motionen föreslås att möjligheterna att tillgängliggöra naloxon i kollektivtrafiken genom att utrusta stationsvärdar, ordningsvakter och trygghetsvakter med detta läkemedel bör utredas. I ett tidigare yttrande har hälso- och sjukvårdsnämnden svarat att detta inte ryms inom befintliga föreskrifter. Frågan har nu återremitterats eftersom Stockholms stad har gjort bedömningen att det är möjligt att utrusta ordningsvakter med naloxon.

**Beslutsunderlag**

1. Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
2. Motion 2024:37 av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L) om tillgängliggörande av Naloxon i kollektivtrafiken
3. Yttrande över motion 2024:37 av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L) om tillgängliggörande av Naloxon i kollektivtrafiken, beslut i HSN 2024-11-19 § 252
4. Protokollsutdrag psykiatriutskottet 2025-12-10 § 86

**Yrkanden**

Ordförande Talla Alkurdi (S) yrkar bifall till psykiatriutskottets förslag.

**Beslut**

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden antar mittenkoalitionens och Vänsterpartiets förslag till beslut som nämndens yttrande och överlämnar det till regionstyrelsen.
2. Hälso- och sjukvårdsnämnden hemställer till regeringen att ändra lagstiftningen.

**Särskilt uttalande**

Jesper Svensson (L) och Axel Conradi (M) lämnar ett gemensamt särskilt uttalande (bilaga).

**Deltar ej i beslut**

Tobias Karlsson (SD) meddelar att Sverigedemokraterna inte deltar i beslutet.

---

**Paragrafen är justerad****Skickas till**

Regionstyrelsen

**Yttrande över återremitterad motion 2024:37 av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L) om tillgängliggörande av naloxon i kollektivtrafiken.**

Liberalerna och Moderaterna anser att det förslag till beslut som styret tog fram i psykiatriutskottet motsvarar andemeningen i den ursprungliga motion som lades av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L). Våra partier röstade av den anledningen bifall till förslaget. Nämnda förslag blev sålunda psykiatriutskottets yttrande som nu ska behandlas i hälso- och sjukvårdsnämnden.

I enlighet med vårt särskilda uttalande i psykiatriutskottet vill vi även tillföra följande:

Sverige har under lång tid haft ett av de högsta narkotikarelaterade dödsfallen per capita i Europa. Oavsiktliga överdoser, där opioider är inblandade, är den vanligaste dödsorsaken. Vi befinner oss i en allvarlig situation där Region Stockholm behöver göra ytterligare insatser för att minska den narkotikarelaterade döden och lidandet.

Ett av de mest kraftfulla verktygen i kampen mot opioidöverdoser är läkemedlet Naloxon som neutraliserar opioidernas effekt och räddar livet på den som har överdoserat. Sedan läkemedlet blev receptfritt i Sverige i början av förra året har tillgången till läkemedlet förbättrats. Samtidigt öppnar narkotikautredningens slutbetänkande upp för att fler yrkesgrupper ska kunna bära och administrera Naloxon utanför hälso- och sjukvården. Något som Stockholms stad i januari 2025 tog fasta på.

Vi anser dock att Region Stockholm i högre utsträckning hade kunnat följa Stockholms stads exempel när det kom till tolkningarna av lagrummet. Men om man nu anser att det inte är möjligt att göra förändringarna inom nuvarande lagstiftning anser vi det godtagbart med denna lösning.

Liberalerna och Moderaterna vill särskilt understryka att detta förslag likväl hade kunnat läggas vid första tillfället som motionen behandlades. Onödig tid har ödslats i stället för att från start ta dessa nödvändiga steg mot en mer värdig hantering av narkotikarelaterade problem. Vi ser också behovet av ett mer nära samarbete mellan beroendevården, socialtjänsten och psykiatrien för att minska narkotikarelaterade dödsfall och samtidigt skapa långsiktiga lösningar för individer med problematiskt bruk av narkotika.

## **Förslag till yttrande över återremitterad motion 2024:37 av Daniel Adborn (L) och Jesper Svensson (L) om tillgängliggörande av naloxon i kollektivtrafiken**

Varje år dör flera hundra personer i Sverige till följd av opioidförgiftningar. Andningsdepression och vakenhetssänkning är de allvarligaste symtomen vid förgiftningar och kan snabbt bli livshotande. Naloxon är ett motgift mot alla sorters opioider och kan tillfälligt ta bort effekten av opioider genom att häva en förgiftning samt motverka andningsdepression. I Sverige används naloxon sedan länge inom hälso- och sjukvården för att i akuta situationer kunna häva andningsstillestånd vid opioidförgiftningar. Exempelvis samsjuklighetsutredningen har lyft fram vikten av skadereducerande insatser för att hjälpa grupper med skadligt bruk av narkotika som har hög överdödlichkeit. Tillgången till naloxon kan spela en roll i detta arbete.

Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag om att aktivt stödja ett ökat tillgängliggörande av naloxon och deras slutrapport publicerades i mars 2024. I rapporten hänvisas till två svenska studier där man undersökt var dödsfall orsakade av opioidöverdos har inträffat. Den stora majoriteten av dödsfallen till följd av överdos har skett i hemmet eller i en annan persons bostad samt på hotell, härbärgen, behandlingshem och liknande. Utöver detta sker dödsfall i offentliga miljöer, såsom i parker och offentliga toaletter. Det finns inga säkra uppgifter kring hur många som avlider till följd av överdos i tunnelbanan eller andra delar av kollektivtrafiken.

En viktig del i att göra naloxon tillgängligt var att Läkemedelsverket 2024 beslutade att naloxon är receptfritt, vilket innebär att det går att köpa på svenska apotek. Därmed finns naloxon tillgängligt för personer som missbrukar och deras anhöriga. Enskilda individer kan köpa naloxon på apotek. Det finns även tillgängligt hos ambulanspersonal och inom räddningstjänsten samt tillgängliggörs inom kriminalvården.

Socialstyrelsen konstaterar i slutrapporten att man trots uppnådd receptfrihet inte ser något möjligt alternativ att tillgängliggöra naloxon nässpray till verksamheter utanför hälso- och sjukvården utan en lagändring. Narkotikautredningen har gett ett förslag på en lag som skulle kunna ge möjlighet att tillgängliggöra naloxon nässpray för verksamheter utanför hälso- och sjukvården. Denna lagändring har inte genomförts och därmed har Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2017:37) inte ändrats.

För Mittenkoalitionen är det av central vikt att inte frågan stannar av på grund av regeringens brist på hantering av förslagen i Narkotikautredningen. Vi vill därför utforska andra vägar att rädda liv, och hemställer parallellt med detta åt regeringen att skyndsamt gå vidare med en moderniserad lagstiftning.

Socialstyrelsen har konstaterat att man trots uppnådd receptfrihet inte ser något möjligt alternativ att tillgängliggöra naloxon nässpray till verksamheter utanför hälso- och sjukvården utan en lagändring. Narkotikautredningen (SOU 2023:62) har gett ett förslag på en lag som skulle kunna ge möjlighet att tillgängliggöra naloxon nässpray för verksamheter utanför hälso- och sjukvården (*lag om hantering av opioidantagonister utanför hälso- och sjukvården*). Denna lagändring har inte genomförts och därmed har Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2017:37) inte ändrats. Där föreskrivs i sjunde kapitlet vem som har behörighet att iordningställa, administrera och överlämna läkemedel. Ur dessa föreskrifter framgår att det finns tillfällen där icke legitimerad personal kan administrera läkemedel, men att det begränsas till personal i ambulanssjukvård och räddningstjänsten. I Region Stockholm har naloxon länge använts inom ambulanssjukvården och sedan 2024 kan även personal inom räddningstjänsten ge detta läkemedel.

Psykiatriciutskottet föreslår att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden antar mittenkoalitionens och Vänsterpartiets förslag till beslut som nämndens yttrande och överlämnar det till regionstyrelsen.
2. Hälso- och sjukvårdsnämnden hemställer till regeringen att ändra lagstiftningen.

Psykiatriciutskottet beslutar för egen del följande:

3. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att, tillsammans med trafiknämnden, utreda behov och omfattning, kostnader, utbildningsbehov för personal samt vilka yrkesroller som kan vara lämpade att inneha naloxon, i dialog med berörda fackliga organisationer. Utredningen ska särskilt titta på om hälso- och sjukvården kan säkerställa att behovet naloxon i kollektivtrafiken möts upp utan att lagstiftningen utmanas.
4. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att, tillsammans med trafiknämnden, utreda vilka platser i kollektivtrafiken som kan bedömas ha de största behoven av naloxon på plats.